

وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی

اداره تکنولوژی و گروه های آموزشی متوسط
گروه آموزشی زیست شناسی دوره دوم متوسط نظری

پژوهش سرا و آزمایشگاه مرکزی ابوعلی سینا

کارگاه «بررسی آزمایش های کتاب های زیست شناسی ۱ و ۲» ویژه دبیران زیست شناسی در آذرماه توسط گروه زیست شناسی استان خراسان رضوی با همکاری گروه آموزشی زیست شناسی ناحیه ۴ مشهد در پژوهش سرای دانش آموزی بوعلی (ASRI) برگزار گردید.

جهت تهیه این محتوا از سایت های معتبر و پاورپوینت های تشریح (شش، کلیه و قلب) جناب آقای بهمن فخریان استفاده شده است. امید است که این محتوا در پیشبرد اهداف آموزشی مفید واقع گردد.

سرگروه زیست شناسی استان خراسان رضوی

محبوبه فردوسی مکان

کارگاه تشریح خراسان رضوی تشریح کلیه

❖ با اسکالپل کمی برش کناره ها را عمیق تر می کنیم. و قسمت های زیر قابل مشاهده می شود:

۱- قسمت قهوه ای رنگ، **بخش قشری** کلیه است.

۲- بخش سفید رنگ **بخش مرکزی** می باشد.

مدرس: محبوبه فردوسی مکان- شهره احمدیان-ابوالقاسم فخار با استفاده از ویدئوهای استاد بهمن فخریان

- ❖ علت سفید بودن آن این است که بیشتر از لوله های جمع کننده و لوله های هنله (که در بازجذب آب نقش دارند) ساخته شده است.
- ❖ در قسمت قرمز رنگ، مجاری پیچیده دور و نزدیک و شبکه مویرگی دوم قرار دارد.
- ❖ در قسمت قهوه ای رنگ کپسول های بومن و دانه های مالپیگی قرار دارد (که حالت نقطه نقطه دارد) و درون کپسول بومن شبکه مویرگی اول وجود دارد.

- ❖ برای مشاهده هرم های کلیوی بخش رویی آن را کنار می زنیم.
- ❖ برای دیدن هرم های کلیوی و لوب های کلیه باید بخش روی آن را به موازات تقسیم بندی زیر آن (خطوطی که توسط رگ ها ایجاد شده) ببریم.
- ❖ به هر کدام از این بخش های مثلثی شکل **هرم های کلیوی** می گویند که تعدادشان بین ۱۲ تا ۱۸ عدد است. هر هرم به همراه بخش قشری مربوطه یک **لوب کلیه** را تشکیل می دهد.
- ❖ به نوک هر لوب، **پاپی** یا **پاپیلا** می گویند که در هر پاپی حدود ۲۰ منفذ وجود دارد.

کارگاه تشریح خراسان رضوی تشریح کلیه

- ❖ لبه های لگنچه پیاله مانند است که به هر یک از آنها **کالیکس** یا **جام** می گویند.
- ❖ **سرخرگ کلیوی** پس از ورود به کلیه، وارد لگنچه می شود؛ در لگنچه انشعابات پیچیده می کند که از بین هرم ها به سمت بخش قشری می روند و به **هریک سرخرگ بین کلیوی** (**سرخرگ بین لوبی**) می گویند.
- ❖ بعد از سرخرگ بین کلیوی، **سرخرگ قوسی** می باشد که قوس می خورد و از آن انشعابات با بالا فرستاده می شود که به آن **سرخرگ کوچک** می گویند.
- ❖ **سرخرگ کوچک** تبدیل به **سرخرگ آوران** می شود که وارد کپسول بومن می شود و **شبکه مویرگی اول** یا **گلومرولی** را می سازد.

❖ بعد از اینکه شبکه مویرگی اول ساخته شد، یک سرخرگ از آن خارج می شود که به آن **سرخرگ وابران** می گویند.

❖ سرخرگ وابران، **شبکه مویرگی دوم** را می سازد. ابتدا دور لوله های پیچیده ی دور و سپس دور لوله هنله و بعد از آن دور مجاری پیچیده دور، می پیچد که نهایتاً پس از آن به ترتیب به سیاهرگ کوچک، سیاهرگ شعاعی، سیاهرگ قوسی، سیاهرگ بین هرمی و نهایتاً در لگنچه به **سیاهرگ کلیوی** تبدیل می شود.

توضیح: در بین هرم ها یک سرخرگ (که ضخامت بیشتری دارد) و یک سیاهرگ (با ضخامت کمتر) وجود دارد.

کارگاه تشخیص سرخرگ کلیه رضوی

- ❖ برای دیدن سرخرگ قوسی، باید با قیچی یکی از هرم ها را بچینیم.
- ❖ سپس با انگشت قسمت بالایی آن را له کنیم. سرخرگ و سیاهرگ های قوسی و سرخرگ های منشعب از آن یعنی سرخرگ های شعاعی مشخص می شود.

مدرس: محبوبه فردوسی مکان- شهره احمدیان-ابوالقاسم فخار با استفاده از ویدئوهای استاد بهمن فخریان